

ODDALAĆ SIĘ (19) *vb impf*

się (10), sie (9).

o oraz drugie a jasne; w inf pierwsze a jasne, w pozostałych formach pochylone.

inf oddalać się (4). ◇ praes 3 sg oddâlâ się (3). ◇ 3 pl oddâlają się (1). ◇ praet 3 pl m pers oddâlali się (1). ◇ imp 2 sg oddâlaj się (6). ◇ 3 sg niech się oddâlâ (1). ◇ con 3 sg m by się oddâlâl (1). ◇ 3 pl subst by się oddâlaly (1). ◇ part praes act oddâlając się (1).

Sł stp notuje, Cn, Linde brak.

1. *Opuszczać jakieś miejsce, odchodzić [w tym: od kogo, od czego (15)] (17) :*

Zwrot: »oddalać się daleko« (1): máią [...] mieszkác ci pánowie [...] przy ósobie náłzýy/ tám gdzie wedle potrzeby Rzeczypospolitýy my bédziemy/ nie oddaláiąc fię od nas dáleko SarnStat 443.

Przen (15) :

a) *Nie być zgodnym (2) :* Gdy ie⁸⁰ [św. Pawła] lifty wykładał/ prosił Pána Bogá pilnie/ áby mu dał doysć tego rozumienia/ ktore Páweł S. miał/ á od iego fię myfli nie oddalał. SkarŻyw 87; kázda nácyca ma fwoie obyczáie/ y wedle nich práwá fobie ftáwić [...] musi: tylo żeby by fy święte/ á od fprawiedliwósci y bogoboyności fię nie oddalály. SkarKaz 311a.

b) *Nie postępować zgodnie z jakimiś zaleceniami (2) :* Przyftąpili fię náfladownicy niecnoty/ (lecz) od zakonu twego oddalali fię [a lege tua elongaverunt se]. BudBib Ps 118/150.

W przeciwstawieniu: »przybliżyć się ... oddalać się« (1): Ci kthorzy mie przelladuią przybliżyli fie ku zlóci/ a od zakonu twego daleko odefzli. [Ps 118/150] (koment) Abowiem im wiécy fie przyblizaią ku zlóci, tym wiécy fie oddalaią od fprawiedliwósci. WróbŻółt pp5v.

c) *O Bogu: przestawać być życzliwym człowiekowi [w tym: z przeczeniem (7)] (8) :* WróbŻółt 70/12; RejPs 58; Profzę cię Pánie/ [...] nie ráczże mię od oblicza twego odrzucác/ nie rácz fię odemnie oddalác/ ábym nędznik nie zginął. LatHar 140.

oddalać się komu (1): (nagł) Nábożná rozmowa fwiéte⁸⁰ Bernata s pane^m Iezufem nowo narodzony^m dzieciátkie^m. (-) [...] dziecię námillfeé k nám przydz nieprzedlużáy/ fámotz fámotz [!] tzo rychley nám fie nie oddaláy. OpecŻyw 18.

Zwroty: »nie oddalać się daleko« (2): Przeto miły pánie proffę/ nieoddalay fie dáleko odemnie/ á owlfem nieomiesfkáway dác rátkunku łáfkáwego mnie RejPs 32, 103v.

»oddalać się precz« (1): iż Pan odftępuie/ y oddala fye precz od ónych kthorzy fye go przą. BiałKat 338v.

Szeregi: »nie oddalać się ani się odchyłać« (1): Pánie Boże moy/ nie oddalayze fię odemnie/ áni fię odchylay w gniewie od flugi twego LatHar 603.

»odstępować i oddalać się« (1): BiałKat 338v cf »oddalać się precz«.

d) *Wystrzegać się, unikać (3) :* á przeto takiemu nalepiey ieft oddalać fie od gri [w karty]/ aby tak piénędzy y zdrowia z nimi nie przegrał. FalZioł V 66; iż człowiek ma fię oddalác od prózney chwały. BibRadz II 4d marg; kto chce żywot miłowác/ y oględác dni dobre: [...] Niech fię oddala od złego [declinet a malo]/ á niech czyni dobrze WujNT 1.Petr 3/11.

a. *O głosie: cichnąć (1) :*

Szereg: »oddalać się a niszczyć« (1): przy brzegu morza północnego bywa wielkie wołanie duchów złych trafiając ludzi podróżne [...]. A w ziemiach krześcianfkich, [...] gdy się ludzie żegnają tedy on głos oddala się, a tak z nienagła niźcześnie. *MiechGlab* *5.

2. *Przestawać występować* [czym [= przez co] od kogo] (1) : wżytkim piękna zabawą dośławanie mądrości [...]. Taką zabawą od pánow/ próżnowánia y pijańctwá [...] y grzechy y wtráty oddalać się mogą. *SkarKaz* 80a.

3. *Przestawać doznawać czegoś, tracić coś* [od czego] (1) : v kogo złe sumnienie będzie: oddala się od nádzieie/ y nie tuży łobie iedno potępienie. *SkarKaz* 350b.

Synonimy: 1. *odchodzić, oddzielać się, odstępować.*

Formacje współrdzenne cf **ODDALAĆ**.

ZCh